

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Handwritten: *Månshöjden 2014*

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 6. Stockholm den 8 Februari 1912. 5:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{2}$ år.. kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år.. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ .. " 3: 50 $\frac{1}{4}$ .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: - Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	--

Hulda Lundins Slöjdseminarium.

Ett 30-årsjubileum.

Då jag för en del år sedan beslöt att egna mig åt handarbetslärarinnakallet, hörde jag mig för hvad kurs jag borde genomgå och fick till svar: Handarbetets Vänner och Lundinska kursen. Först genomgick jag Handarbetets Vänner's samtliga kurser. Så skulle jag då genomgå Hulda Lundins slöjdseminarium. Jag hade sett en gammal modellserie från Lundins och för H. A. V:s elev föreföll den ju mer än lofligt enkel. Men jag måste ju ha betyg från seminariet om jag ville ha plats, och det ville jag naturligtvis. Jag kan således icke säga att jag kom dit med stora förhoppningar på att få lära mig något. Redan efter första lektionen för fröken Blomberg hade jag emellertid klart för mig, att detta var något alldeles särskildt, något som jag aldrig tänkt på men

HULDA LUNDIN.
ANNA KEMPENDAHL. FANNY BLOMBERG.

som var nödvändigt att kunna för att sedan kunna undervisa. Att dessa små enkla arbeten kunde i sig innesluta så mycket af intresse hade jag aldrig kunnat tänka. Hvar enda liten detalj hade så mycket att lära mig, som var så ovetande i allt hvad metodik heter. Också blef för oss elever dessa lektioner riktiga högtidsstunder, till hvilka vi längtade hela veckan.

Då nu Hulda Lundins slöjdseminarium snart skall fira 30-årsjubileum och dessutom i dagarna formellt erhållit den kompetens för utbildande af handarbetslärarinnor vid elementarläroverk som det i realiteten alltid haft, kan det vara lämpligt att nämna något om seminariet och dess skaparinnor. Fröken Hulda Lundin var det som lade grunden till en ordnad kvinnlig skolslöjd i Sverige då hon

för snart 30 år sedan återvände från en studieresa i Tyskland, något som bör vara väl bekant för Dagnys läsarinna, som följt med den serie benämnd "Banbryterskor", hvilken tidningen hade inne under år 1910 och där en artikel om fröken Lundin hade sin gifna plats. Som där nämndes började fröken Lundin vid återkomsten från Tyskland en slöjddkurs med Stockholms folkskolors handarbetslärarinnor. Detta var begynnelsen till Hulda Lundins slöjdseminarium.

Det nya fröken Lundin kom med var klassundervisning. Förr hade lärarinnan måst gå från barn till barn för att visa huru hvarje handgrepp skulle göras, nu visade fröken Lundin hur man kunde sätta hela klassen i arbete på en gång. Hur mycket tid och arbete som därigenom sparades in är ju lätt begripligt. Dessutom införde fröken Lundin åskådning vid undervisningen samt progressiv ordning med afseende på öfningarna, alltsammans saker som nu anses för viktiga, ja oumbärliga för en rätt bedriven handarbetsundervisning men som då voro nyheter.

På denna grund ha sedan seminariets nuvarande föreståndarinnor, fröken Fanny Blomberg och fröken Anna Kempendahl, byggt vidare.

Fröken Kempendahl ger en enastående åskådlig och lättfattlig kurs i den svåra klädsömnadskonsten. Jag glömmer aldrig så stolt jag var då jag kom hem efter slutad kurs och sydde min första klänning på egen hand och tack vare fröken Kempendahl kunde jag räkna ut tillklippningen så väl att tyget, som jag fått och var beräknadt till en klänning, räckte till två.

Fröken Blombergs ämne är metodiken. De metodiskt ordnade skolarbetena ha tack vare henne utvecklats alldeles otroligt. Om man jämför en modellserie från 1883 och en från 1912, så ser man genast hvilken utveckling den undergått. Hur förenklade ha icke de första sömnadsmodellerna blifvit. Förr hade barnen intet att rätta sig efter då det gällde stygnens storlek, icke visste de precis hvar de skulle sätta in nålen eller hvar den skulle komma fram. Nu kasta och falla barnen till att börja med efter prickar och rutor, det går som en lek, och stygnen bli jämna och lika stora så godt som genast. Alltsammans är beundransvärdt väl uttänkt. Så har fröken Blomberg också rönt erkännande af framstående pedagoger och fackmän både i in- och utlandet — Kerschensteiner. Och ändå anser hon att det finnes mycket att förbättra. Det som icke går framåt går tillbaka är hennes valspråk. Intet år går förbi utan att hon funnit på någon förbättring, och sedan den i några år prövats i Stockholms folkskolor och befunnits god tillämpas den på modellserien, som på så sätt är stadd i ständig utveckling.

En stab af lärarinnor, hvar och en framstående i sitt fack, har fröken Blomberg också förstätt att samla omkring sig. Så sköter fröken Olga Westermarck undervisningen i konstsömnad på ett i allo förtjänst-

fullt sätt. För henne få eleverna också lära sig komponera. Hvilken betydelse detta har för dem som komma att hamna ute på landsbygden är lätt att förstå.

Under de senaste åren ha dessutom flera nya läroämnen och lärarekrafter tillkommit, däribland fröken Agnes Branting, som föreläser i textillära och konsthistoria.

Från början innefattade kursen endast metodiska skolarbeten, sedan ha tillkommit klädsömnad, konst-sömnad och pedagogik, samt under senaste åren textillära, konsthistoria, teckning och materiallära. Dessutom bedrivs studier på Nordiska Muséet och hospitering vid Stockholms folkskolor.

Från att ha varit en kurs på veckor, har lärotiden nu svällt ut till 36 veckor, fördelade på två terminer, och det hela har framvuxit från sin anspråklösa begynnelse på ett så konsekvent och naturligt sätt, som endast en anstalt buren af starka och för sitt verk entusiastmerade personligheter kan göra det, då dessa personligheter få verka utan hämmande och förvridande ingripande från utomstående. Bland sina elever och bland allmänheten har Hulda Lundins slöjdseminarium också lyckats förvärfva sig det varmaste erkännande, hvilket bäst bevisas af de årligen till flera hundratal uppgående inträdessökandena såväl från Sverige som från utlandet.

Hild Sjöberg.

Kvinnorna i Norge och statstjänsterna.

Det af norska odeltinget den 18 januari antagna lagförslaget, att kvinnor under samma förhållanden som män skola kunna utnämnas till innehafvare af alla statens ämbeten, med undantag af statsråds-, prästerliga, diplomatiska, konsulära, militära och civilmilitära ämbeten, har den 26 januari äfven af stortinget antagits. Segern är således definitiv, och den nya lagen har nu endast att underställas konungens sanktion.

En ny prenumerant
skaffad af *hvar och en* af
tidningens nuvarande prenumeranter
fördubblar med ens upplagan.

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.

DAVID ANDERSEN & Comp.

Hofjuvelerare.

4 Fredsgatan 4.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Folkskollärarnas lönefråga.

Nya löneprinciper.

I nom Sveriges folkskollärarkår pågår för närvarande en med stort intresse omfattad utredning af kårens löneförhållanden. Centralstyrelsen i Sveriges Allmänna Folkskolläraryörening (S. A. F.), som omfattar icke mindre än c:a 12,000 medlemmar af Sveriges samtliga 18,000 folk- och småskollärare och -lärarinnor, har låtit utarbete statistiska tabeller belysande de ekonomiska förhållandena inom kåren. Dessa finnas intagna i 4:de häftet för 1911 af tidskriften Föreningen.

Som den af Centralstyrelsen för S. A. F. föreslagna löneprinciperna delvis grundar sig på nya löneprinciper och som det statistiska materialet troligen kommer att användas äfven vid andra kårers löneprinciper, så antar jag, att denna lönefråga kan påräkna intresse bland personer utom folkskollärarkåren. Frågan är f. n. särskildt aktuell, därför att folkskolläraryöreningens 289 kretsar landet rundt ha att före den 15 mars d. å. uttala sig rörande Centralstyrelsens förslag. Detta behandlades af Stockholmskretsen på sammanträde den 27 sistlidne januari, och då antogs Centralstyrelsens förslag.

Den nya löneprincip, som framkommit i ofvannämnda förslag, är, att man vid bestämmandet af lönebeloppen för en kår bör taga hänsyn till om medlemmarna äro familjeförsörjare eller ej.

I n:o 8 af Dagny för år 1911 har undertecknad redogjort för de skäl, hvarför kvinnorna enligt undertecknads mening ha att gilla denna löneprincip.

Centralstyrelsens förslag är följande:

För folkskolekåren.

A. Lönegrunder.

1. Vid löneprincipering för folkskolekåren bör hänsyn tagas till egenskapen att vara familjeförsörjare eller icke familjeförsörjare.

2. Detta bör ske därigenom, att familjeförsörjare erhåller särskilda lönetillägg motsvarande den försörjningsplikt, som inträder genom ingående af äktenskap och genom tillvaron af barn.

3. Hänsyn bör tagas till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är skyldig erlägga afgift till folkskollärarnas änke- och pupillkassa.

4. Detta bör helst ske därigenom, att lärarinnorna åläggas dylik afgift.

5. Hänsyn bör jämväl tagas till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är underkastad värnplikt och på grund därav ogynnsammare ställd i ekonomiskt afseende.

6. Denna olikställighet bör utjämnas på det sättet, att lärare, som är underkastad värnplikt, erhåller sitt första ålderstillägg ett år tidigare än den, med hvilken så ej är fallet.

7. I öfrigt bör lönesystemet vara likformigt för hela folkskolekåren, så att

- grundlönen blir lika för alla,
- ålderstilläggen till antalet 4 samt lika stora för alla,
- löneintervallerna såsom hittills 5-åriga.
- Utom den kontanta lönen böra såsom hittills ut-

gå vissa naturaförmåner, såsom bostad, vedbrand och planteringsland.

B. Lönebelopp.

1. För icke familjeförsörjare.

- Grundlön 1,200 kronor,
- 4 ålderstillägg,
- å 150 kronor
- att utgå
  - för dem, som icke äro underkastade värnplikt: efter 5, 10, 15 och 20 års ordinarie tjänstgöring;
  - för dem, som äro underkastade värnplikt: efter 4, 9, 14 och 19 års ordinarie tjänstgöring.

2. För familjeförsörjare.

- 1)–4) Lika med icke familjeförsörjare.
- Ett särskildt lönetillskott å 600 kronor
- att utgå
  - med 300 kronor för försörjningsplikt genom inträde i äktenskap;
  - med 300 kronor för försörjningsplikt gentemot barn.

Af ofvanstående framgår, att man ej kan sätta detta förslag som motsats till principen "lika lön för lika arbete", ty här föreslås, att alla, både manliga och kvinnliga lärare, skola få lika grundlön och lika ålderstillägg, sedan lägges därtill det extra tillskottet för familjeförsörjare. Att kvinnorna insett det berättigade i detta familjeförsörjarebidrag visar ju, att de äga en utvecklade rättskänsla. De menar, att när den nu föreslagna slutlönen 1,800 kr. utom naturabidragen endast räcker till för en ensam persons hushåll, möjligen med en tjänarinna, så är det rimligt, att den, som har familj, får mer (= 600 kr. tillägg). Lärarinnorna veta, att detta tillskott kommer endast ett fåtal bland dem till godo, nämligen blott 78 lärarinnor mot 4,016 lärare, och att hvarje sådan familjeförsörjare under sin tjänstgöringstid kommer att uppbära 15,600 kr. mer än en lärarinna ur den andra lönegruppen. Detta framgår af följande tal:

Grundlön 1,200 kr., hvarje ålderstillägg inträffar hvar 5:te år, pensionsåldern uppnås efter 30 tjänstår.

$$5 \times 1,200 = 6,000 \text{ kr.}$$

$$5 \times 1,350 = 6,750 \text{ ,,}$$

$$5 \times 1,500 = 7,500 \text{ ,,}$$

$$5 \times 1,650 = 8,250 \text{ ,,}$$

$$10 \times 1,800 = 18,000 \text{ ,,}$$

$$\text{Summa } 46,500 \text{ ,,}$$

46,500 kr. utgörande sammanlagda kostnaden för stat och kommun af lärarinna, som ej är familjeförsörjare, eller ogift lärare, som ej fullgjort sin värnplikt.

För lärare, som är familjeförsörjare och som fullgjort värnplikten och på den grund erhåller första ålderstillägget ett år tidigare, blir summan af inkomsterna följande: (det beräknas, att han ingått sitt äktenskap samtidigt med 1:sta ålderstillägget)

$$4 \times 1,200 = 4,800 \text{ ,,}$$

$$5 \times 1,300 = 6,750 \text{ ,,}$$

$$5 \times 1,500 = 7,500 \text{ ,,}$$

$$5 \times 1,650 = 8,250 \text{ ,,}$$

$$11 \times 1,800 = 19,800 \text{ ,,}$$

$$\text{Summa } 47,100 \text{ ,,}$$

Skillnaden mellan 47,100 kr. och 46,500 kr. utgöres af 600 kr., som blir lärarens ersättning för beväringstjänsten.

Familjeförsörjarebidraget är föreslaget till 600 kr. utgående under 25 år = 15,000 kr.

Dessutom skulle lärarinnorna bli medlemmar af kårens änke- och pupillkassa, hvars utdelning då kunde göras större och premierna sänkta. De fördelar, som de gifta (= nära 75 % af alla) lärarna erhålla genom förslaget, äro så stora, att det måste stämpas som ett i högsta grad otillbörligt tilltag af Aftontidningen, att i ett referat af mötet i lärarföreningen framställa saken, som om lärarinnorna begagnat sig af sin majoritet för att "trumfa igenom" ett för dem särdeles förmånligt förslag. När undertecknad i ett genmälde sökte visa det ohemula i påståendet, infördes det ej i tidningen. Ett observandum för de kvinnor, som lefva i den föreställningen att Aftontidningen är särdeles gynnsamt stämd mot kvinnorna.

Lärarinnornas fördel af förslaget är af mer principiell betydelse, nämligen att graderingen i lön ej sker efter kön, således likställigheten mellan könen till viss grad återställd. Det är mot detta några af de ogifta lärarna opponera sig. De önska en 3:dje löneskala för sig, lägre än familjeförsörjarnas men högre än lärarinnornas. De äro kränkta i sitt "äresfölelse" öfver att jämföras med lärarinnorna. Detta verkar nästan löjligt, då man besinnar, att hela kåren på landsbygden haft alldeles lika lön från 1859 (det år då lärarinnor antogos vid folkskolan) och till 1906. Det är således först efter 1906 som någon skillnad existerat och denna utgöres blott af 150 kr.

På skilda orter inom landet ha dock lärarinnorna yrkat på att själfva komma i åtnjutande af en del af det nya förslagets fördelar. Så anse de, att om lärarinnorna måste gå in i änke- och pupillkassan, så bör det komma dem till godo i någon form, t. ex. samma belopp som änkan får skulle utdelas som pension åt den icke familjeförsörjande läraren och lärarinnan eller detta belopp borde, mena andra, utbetalas vid lärarinnans död till hennes anhöriga. Stockholmslärarinnorna anse, att när det f. n. ej göres någon skillnad mellan gifta och ogifta lärare ifråga om afgiften till änke- och pupillkassan, så bör ej heller någon skillnad göras för lärarinnorna.

Många lärarinnor opponera sig mot, att läraren erhåller någon ersättning för beväringstjänsten, då ej någon annan kategori af män erhåller sådan godtgörelse. De finna det mindre tilltalande att initiativet gjorts af lärarkåren. Det vittnar om brist på idealitet och fosterlandskärlek.

Genom Centralstyrelsens förslag skulle mer än hälften af kåren erhålla den högre slutlönen. I jämförelse med Finland, där liknande lönesystem är införd sedan 1908, är detta en mycket hög siffra. Där är det endast en tredjedel af kåren. Om orsakerna härtill samt om hur man enligt min mening bör uppfatta begreppet "familjeförsörjare" skall jag redogöra för i ett annat nummer.

Anna Ljungberg.

Grennas andra kvinnliga stadsfullmäktige.

Fru ANNA SÖDERLING. Vid fyllnadsval till stadsfullmäktige uti Grenna har fru Anna Söderling blifvit invald. Grenna har således nu tvenne kvinnliga stadsfullmäktigemedlemmar, båda tillhörande F. K. P. R. och valda af den "moderata högern". Redan förut är som bekant fru Annie Bellman insatt som stadsfullmäktig i Grenna. Fru Bellman har, hvilket här förtjänar att omnämnas,, dessutom nu valts till kyrkogårdsföreståndare, antagligen den första kvinnliga i Sverige.

Sakkunniges betänkande angående moderskapsförsäkring.

Fredrika-Bremer-Förbundet uttalar sig.

Bland de uttalanden, som från skilda håll framkommit angående sakkunniges betänkande om införande af moderskapsförsäkring, märkes Fredrika-Bremer-Förbundets i dagarna till konungen inlämnade skrifvelse, hvari förbundet framhåller att förslaget ur etisk-social synpunkt lider af vissa brister, hvilka vid en eventuell omrevidering borde afhjälpas. Skrifvelsen har följande lydelse:

Till Konungen.

Med anledning af det i slutet af sistlidna år af tillkallade sakkunniga afgifna betänkandet om införande af moderskapsförsäkring anholder Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse härmed i underdånighet att följande erinringar vid ärendets behandling måtte vinna beaktande.

Förbundet, hvilket hufvudsyfte är att verka för kvinnans höjande i ekonomiskt, socialt och sedligt afseende, har med den största tillfredsställelse hälsat statens ingripande för att bereda understöd åt obemedlade barnaföderskor och instämmer på det lifligaste i de ord, hvarmed inledningen till de sakkunniges berättelse afslutas, att "en af socialpolitikens viktigaste uppgifter" är "att trygga de fattiga mödrarnas hälsa och deras nyfödda barns lif, ett arbete således, hvilket djupast går ut på skyddandet af hela folkets sunda växt och fortbestånd".

Kärnan i sakkunniges förslag innebär obligatorisk moderskapsförsäkring för hvarje kvinna från 15 till 51 år anställd i industriellt verk. Sakkunnige hafva inskränkt åldersgränsen för de arbeterskor, som äro underkastade moderskapsförsäkringstvånget, till de båda poler, som naturen själf fastslagit som moderskapets yttersta. Någon annan begränsning ha sakkunnige ej velat veta af. Hvarje inom industrien arbetande kvinna, gift eller ogift (förslaget drabbar hufvudsakligen sistnämnda kategori, då ett jämförelsevis ringa antal af våra fabriksarbeterskor tillhöra det gifta standet), skall vara pliktig att af sin lön månatligen erlægga en moderskapsafgift, visserligen lågt beräknad, men afsevärd nog för

Birgitta-Skolans Sykurser

i Klädsömnad, Fransk linnesömnad, Konstbroderi, Spetssöm och Knypppling. OBS! Rysk spetsknypppling i silfver o. guld. Lärarinnor: Fru Ebba Salwén. Upplysningar och prospekt i skolans lokaler, Regeringsgatan 19—21. Tel. Riks. N. 504. Allm. 152 35.

Föreståndarinnor:

ELISABETH GLANTZBERG. - - - EMMY KYLANDER.

DAGNYS LÄSARE

böra gynna

DAGNYS ANNONSÖRER

dem, som aldrig kunna vänta sig att komma i åtnjutande af någon utdelning. Om detta nödtvungna löneafdrag för den medelålders ogifta arbeterskan, som lefvt ett i sedligt afseende hederligt lif, skulle verka som en både kränkande och betungande pålaga är ej att undra på, och det kan ej heller väntas att hon skall förstå underordna sina egna fördelar de af sakkunnige så varmt behjärtade nationalekonomiska och socialpolitiska intressen, som tala för en dylik anordning.

Ännu ödesdigrare verkningar kan det åberopade förslaget komma att utöfva på den unga flickan, hvilken utgör en så stor kontingent af vår fabriksarbeterskestam. Innan denna uppnått den lagstadgade äktenskapsåldern (17 år) förutsattes det att hon skall behöfva anlita moderskapsförsäkringshjälp. Det såväl pedagogiskt som juridiskt förkastliga i att förutsätta fall såsom permanenta, hvilka blott borde betraktas som undantag, ligger i öppen dag, liksom det moraliskt depraverande i själfva förutsättningens art, hvarom här är fråga. Men det vill synas, som om herrar sakkunnige i sin månhet att befordra den i nedgående stadda folkökningen, alldeles förbiset, att en moderskapspremiering som den föreslagna kan verka som en uppmuntran och sanktionering af det utomäktenskapliga barnalstrandet, hvilket redan framvisar en sorgligt att säga knappt af något annat land upphunnen hög siffra. Näppeligen torde härigenom den "hela folkets sunda växt" som sakkunnige ställa i perspektiv blifva befrämjad.

Ännu en invändning mot sakkunniges förslag tillåter sig Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse att framställa. Denna gäller den uppenbara orättvisa, som lägger moderskapsförsäkringsskyldigheten ensam på kvinnan (med hjälp af arbetsgifvaren och staten) men helt och hållet därifrån befriar mannen-fadern. Begreppet fäder och dessas medskyldighet i barnets och barnsängskvinnans vård och underhåll har af sakkunnige alldeles ignorerats, äfvenledes ordet föräldrar och det gemensamma bärande af familjebördan som ligger i detta ord, ett förbi-seende så mycket mer påfallande, som samhälle och lagstiftare i vår tid låta sig angeläget vara att söka väcka det allt för länge slumrande fadersansvaret.

Ur förvärfssynpunkt tillgodoser ej heller förslaget till alla delar den arbetande kvinnans intressen. Såsom exempel härpå kan anföras, att det är fara värdt att arbetsgifvaren i möjligaste mån drager in på sin kvinnliga arbetarestam om han, förutom sin förpliktelse att bevilja 4 (nu föreslagna 6) veckors barnsängshvila, äfven nödgas bidraga till sina arbeterskors underhåll genom moderskapsförsäkringen.

Med stöd af här anförda skäl vill F. B. F:s styrelse alltså häfda att det nu föreliggande förslaget i såväl arbeterskans som släktets och samhällets intressen lider af en del brister, särskildt ur etisk-social synpunkt betraktadt, brister som vi må hoppas en kommande omrevidering skall afhjälpa, och vill styrelsen i underdånighet hemställa att vid en sådan revidering tillfälle måtte beredas kvinnlig uppfattning att göra sig gällande.

Utan att i en så svåröslig fråga framkomma med ett positivt förslag till berörda, nu påpekade bristers afhjälpande dristar sig Förbundets styrelse i underdånighet framhålla att en enligt vår mening god utväg anvisats af de sakkunnige själfva, då de genom sin undersökning påvisat, att ännu ingen moderskapsförsäkring burit sig som ej varit förenad med allmän sjukförsäkring. Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse vill alltså för sin del uttala den lifliga förhoppningen att vid en moderskapsförsäkrings införande denna måtte sättas i samband med sjukförsäkring, en väg som torde vara den enda hvarpå man kan vinna ett rättfärdigt och välsignelsebringande resultat.

S. B. K:s Egnahemsfond.

Framför mig ligger ett häfte, som jag måste titta på om och om igen. Titelbladet är ett litet konstverk, och Elsa Beskow har skapat det. Ett svenskt landthuss, utan spår af villa-fantasier; det brutna tegeltaket lyser lockande glad och vindskuporna och de andra smårutade fönstren sitta lugnt på den plats där de böra sitta, och på de tillbakaslagna gröna fönsterluckorna teckna sig utskurna hjärtan mot den ljusa husväggen. Upp mot förstugukvistens räckel klänger slingrande grönt, och det stora kastanjeträdet sträcker sina grenar med ståtliga hvita blomljus öfver gårdsplanen och mot det stilla vattnet strax intill. Röda grindar och ett rött staket hägnar in en liten värld af trefnad och ro.

Ja, så ser det ut i konstnärens fantasi det hvilohem, som själförsörjande bildade kvinnor en gång skulle få kalla sitt och där de skulle få hvila ut efter ansträngande arbete, jäkt och — låt oss säga det rent ut — ofta så sorgligt otillfredsställande arbetsförhållanden. Men i verkligheten finns det ej, det är drömmen som kräver att bli verkliggjord. När föreningen Själförsörjande bildade kvinnors hvilohem för snart fyra år sedan kom till hade man ej med detsamma klart för sig huru man skulle ställa med det blifvande hemmet. Penningar att bygga eller köpa för funnos ej, och så bestämde man sig för att hyra. Det blef hvilohemmet ute på Håknäs, som säkerligen är välbekant för flertalet af Dagnys läsare. Där reddes till och ordnades, och tack vare energiska viljor och arbetssamma händer blef det ett verkligt hem. Men när de trefna rummen iordningsställdes, när det gräfdes i trädgården, när det röjdes och ansades, när förvildningen fick maka åt sig och det såddes och sköttes för kommande skörd, då steg också tanken främ: Här är vi inte bofasta, en dag måste vi kanske ge oss af. Men vi skulle ha ett hem, som var vårt, där vi visste, att vi också skulle få skörda hvad vi arbetar för, där vi kunde bo i lugn och ro utan att kunna köras ut genom uppsagda kontrakt —!

Ja, då fann styrelsen för S. B. K. att den måste hitta på ett sätt att få pengar till ett eget hem, att den måste samla till en *egnahemsfond*. Och så ritade Elsa Beskow den lilla gården jag talat om som titelvignett till det häfte som nu skickats ut för att få människor att göra något för det egna hvilohemmet åt de många arbetande kvinnorna. Det finns en kupong i slutet på det lilla häftet, som ni skall fylla ut, en krona eller flera kronor, så många ni vill får ni skicka in till föreningens vice ordförande, fröken Walborg Lagerwall, Birjer Jarlsgatan 5, Stockholm, såsom på blanketten angives. Och har ni inte fått något af de små vackra häften och inte vet hvem ni skall vända er till för att få ett, då kan ni skriva eller ringa på till Dagnys redaktion, så skall man hjälpa er där.

Många, många kronor måste finna vägen till S. B. K:s Hvilohems Egnahemsfond!

Elpis.

Historisk och politisk litteratur.

II.

Stormakterna. Konturer kring samtidens storpolitik.
Rudolf Kjellén. Andra omarbetade och tillökade upplagan. 1911.

Det är nog sällan andra upplagan af en bok blir så hjärtligt välkomnad af allmänheten som denna. Det är nog också sällan man med så mycken sanning kan säga, att en bok "fyller ett behov" som man kan säga det om denna. Och det gäller både skola och hem, hela den tidningsläsande allmänheten och särskildt den ungdom, som intresserar sig för politik och vill söka följa med utrikesnyheterna utan att tappa tråden, som man eljes så ofta gör vid sträfvandet att söka förstå dem. Arbetet är egentligen en kommentar till dagspolitiken, och det briljant journalistiska framställningssättet håller uppmärksamheten vaken utan att kräva någon större ansträngning ens när det gäller statistiska uppgifter, som naturligtvis i ett arbete af detta slag äro oundgängliga.

Jag använde uttrycket "journalistisk", men jag kunde lika väl säga pedagogisk i bästa bemärkelse, ty prof. Kjellén skiljer sig från åtskilliga kolleger däruti, att han så fullkomligt vet om luckorna i den bildade allmänhetens kunskaper och ändå fyller dessa luckor på ett sådant sätt, att denna allmänhet inte kan känna sig "tillplattad" af egen okunnighet och förf:s visdom. Han känner konsten att påpeka på ett sådant sätt, att vederbörande tror sig själf vara ute på upptäcktsresa. Den konsten är inte allom gifven, och de vetenskapsmän, som finna ordet "flärdlös" vara det mest berömmade epitetet för ett stilprof — troligen därför att de själfva inte kunna åstadkomma något annat än en flärdlös stil — finna kanske Kjelléns raska, i god mening tidsenliga språk något besvärligt att följa med. Medan man läser "Stormakterna", har man ett så starkt intryck af lif och rörelse, att man tänker på gymnastik, dans, marscher med tvärandningar, tills slutligen till och med en stackars svensk, som länge varit vän vid att lyda den nationella parollen, d. v. s. veta hut och skämmas, blir yr i hufvudet och får lust att följa med i den politiska hvirveln.

För en specialist på stilistik borde det vara en lockande uppgift att lura ut hemligheterna med Kjelléns stil. Själf nöjer jag mig som icke-fackman med att konstatera två ting: den är musikalisk och fransk till sitt lynne. Det första epitetet skulle han nog själf godtaga. — rytmen är för påtaglig att icke vara medveten äfven för honom själf. Men det andra tilltalar nog mindre en person med hans utprägladt tyska sympatier. Det kan emellertid inte hjälpas, att det förefaller som om författaren bland allt det respektabla material på alla kulturspråk, som han skickligt serverar crème de la crème af sin bok, själf vore starkast påverkad af stilen hos de franska författarna. Han har hela den franska stilens detaljvirtuositet och symmetri-känsla till sitt förfogande, han bjuder på kulmen och

regress, tes och antites, han leker kurragömma med läsaren i ständiga öfverraskningar, och han flätar ihop sin statistik i så fyndigt valda sammanställningar och späckar den med så pregnanta citat och exempel som någonsin Taine eller Vandal men nästan aldrig en tysk författare kunnat åstadkomma. Hvad mer, om inte allt detta kram är hans eget; med originaliteten i vår tid, då svårigheten att "hitta på nytt" blir allt större, förhåller det sig ju ungefär som med rätten stormakterna emellan: kan man väl förvalta hvad man annekterat, så räknas det som ens egendom. Och Kjellén har sannerligen i sin germanska själ assimilerat så mycken gallisk esprit, som någonsin kan rymmas i ett arbete om modern politik.

Föreliggande första del af ett arbete på fyra, afsedt att vara färdigt inom loppet af 1912, behandlar dels af-dankade stormakter — Turkiet, Spanien, Portugal och Sverige — dels sådana, som väl kunna vänta sig att närmast bli det — Österrike-Ungern och Italien. Det fullt aktuella innehållet och de vidlyftiga litteraturanvisningarna göra den nya upplagan ännu mera användbar än den första (af 1905), och förf:s partipolitiska ståndpunkt spelar ingenstädes in. Reflexionerna göra för öfrigt sig själfva, medan man läser om Turkiet, "som blifvit betänkligt likt Odyssevs' hus, där friarne huserade efter behag under hjältens frånvaro", eller om Österrike, "dömdt att släpa sina plågor fram genom tiderna", utan att kunna vare sig lefva eller dö — och sedan tänker på vårt eget underbefolkade land.

Lydia Wahlström.

På biografbyrån.

Det har talats och skrivits så mycket om biografbyrån i Stockholm och dess, som man ofta ansett, alltför nitiska tjänstemän, att det var med en viss spänning jag motsåg det tillfälle som erbjöds mig att taga denna omdebatterade institution i närmare skärskådande.

När man inträder i den ljusa vackra lokal (von Rosens f. d. ateljé), i hvilken biografbyrån är inrymd, och ser den praktiska och tilltalande inredningen, får man genast en känsla af hur angenämt det kunde vara att få arbeta i denna hemtrefliga omgivning. Och dock torde det väl för närvarande vara en föga angenäm sysselsättning att vara biografcensor. Minst sagdt obehärskade tidningsartiklar och anonyma bref med ovet och lögnaktiga påståenden höra till ordningen för dagen. Än här, än där beklagar man sig öfver censurens stränghet och brist på omdöme. Men det finnes lyckligtvis humor på statens biografbyrå, och man bär kritiken med jämnmod.

Samarbetet på byrån mellan censorerna, de biträdande tjänstemännen, maskinisten m. fl. tycktes vara det bästa. De synas också alla uppfyllda af sitt ansvarsfulla värf, och de hugg, som kommit byrån till del utifrån, ha naturligt nog skapat en stark solidaritetskänsla mellan de olika funktionärerna.

Man frågar sig: finns det då verkligen så svåra films, att en censur öfver hufvud taget är behöflig? Det kanske egentligen är mycket synd om de stackars filmsfabrikörerna och biografägarna, hvilkas verksamhet kring-skäres på ett helt annat sätt än t. ex. teatrarnas?

Vi slå oss ned i mörkrummet för att beskåda några films, som konfiskerats af censuren. Och hvad fingo vi se? De vämjeligaste bilder med liderliga scener, som trotsa all beskrifning, demimondäna sängkamarinteriörer, oanständiga magdansöser, uppträdande på varieté, strypningsscener etc. etc., den ena bilden mera osmaklig än den andra.

Den danska filmen "vampyransen", som visar oss en kvinna, som med sinnligt eggande rörelser lockar och hotar, smeker och biter sitt offer för att till sist strypa honom, utgör ett talande exempel på hvad man djärfves framlägga inför censuren. Man frågar sig ovillkorligen: ha sådana bilder förut kunnat få visas för allmänheten?

Det är ju hufvudsakligen barn och ungdom ur alla samhällsklasser, som frekventera våra biografier, och när åldersgränsen mellan barn och vuxna är satt så lågt som till 15 år, då må man vara tacksam att ha en censur med oinskränkt vetorätt äfven rörande bilder för vuxna. När man i likhet med mig äger barn i just den kritiska, för intryck receptiva ålder, som enligt lagen berättigar dem till åskådande af de vuxnas bilder, då känner man denna tacksamhet djupare och varmare.

Det finns väl näppeligen numera ett enda samhälle här i landet, som inte äger en biograf eller regelbundet besökes af en ambulerande sådan. I de aflägsnaste trakter, i små bysamhällen finner man dem. De utgöra ju sannskyldiga folknöjen, lättåtkomliga som de äro genom sina billiga entréavgifter.

Det är otvifvelaktigt, att biograferna kunna äga en stor kulturell betydelse. Alla kunna vi ha glädje af dessa naturskildringar från olika länder, dessa vetenskapliga, industriella och kulturella bilder af växlande art, hvarpå biograferna lämna så många vackra och intressanta exempel. Äfven de s. k. roande bilderna kunna skänka mängden en stunds oskyldigt nöje efter det dagliga släpet och ha därför sitt fulla berättigande. Scener med äfven rätt drastiska skildringar kunna därför vara på sin plats.

Det var också verkligen uppfriskande att efter de danska, kvalmiga scenerna få se en amerikansk film från vilda västern. Visserligen sköt eller stack man ihjäl hvarandra efter bästa förmåga, men det hela verkade ändå befriande och rensade luften i mörkrummet.

När jag efter uppvisningen genomgick de olika korten, röda: tillåtna för alla, gula: endast för vuxna och hvita, hvilka representera helt förbjudna films, så förvånades jag att bland alla dessa hundratals röda kort endast finna få hvita (6 %). När man sett prof på hvad som faktiskt underställes censuren, förefalla anklagelserna för öfverdrifvet nit synnerligen obefogade.

Det är i sanning en vansklig uppgift att censurera. Naturligtvis finnas gränsfall, inför hvilka censorerna själva tveka och inför hvilka olika uppfattningar kunna gö-

ra sig gällande. Men det synes mig under sådana förhållanden vittna särdeles godt om censuren sätt att fylla sin uppgift, att endast mot konfiskationen af ett par films en allmännare protest framträdde. Huruvida censorerna i dessa fall ej haft annat val vid följandet af sina instruktioner än att kassera bilderna, kan jag ej bedöma. I alla händelser äro ej biografägarna de opartiska domarna härvidlag.

Blir censorernas redan förut mödosamma arbete försvåradt genom ständiga anfall och misstro från allmänhetens och pressens sida, så riskera vi att få en annan censur, som skötes så slappt att den blir fullständigt värdelös.

Biografen kan vara af stort kulturellt värde, om dess verksamhet ledes i rätt riktning. Biografbyrån har sig förelagd den ansvarsfulla och delikata uppgiften att på negativ väg främja en sund utveckling af biografen som kulturfaktor. Det tyckes mig, som om censorerna hittills nedlagt ett synnerligen duktigt och själfuppoftande arbete för denna sak.

Jag vill till sist för Dagnys läsarinnor påpeka det kända faktum, att initiativet till denna betydelsefulla verksamhet tagits af en af våra kvinnliga pedagoger, Marie Louise Gagner, som med uthållig energi fullföljt det mål hon satt sig före och som alltjämt, numera såsom censor, modigt ställer sig i bräschen. Hon är därför värd allas vår tacksamhet och erkänsla.

Lilly Laurent.

Från världens rösträttsfält.

Äfven i den stora pressen förkunnades gifvetvis att kvinnorna i Kalifornien den 10 oktober 1911 frigåfvos ur sin medborgerligt underordnade ställning ehuru icke så utförligt som berättelserna om beslagtagna fartygs frigifvande eller dylikt; inom kvinnopressen jublades det öfver en rättfärdighetens oblodiga seger.

Äfven i den stora pressen berättades om valutgången i Los Angeles den 5 december 1911 då de "borgerliges" borgmästare-kandidat genom kvinnornas tillhjälp erhöi majoritet öfver "socialist-partiets". Det har dock icke talats därom så mycket, som man skulle ha trott, då det annars så starkt betonas, att socialdemokraternas väljareskaror framförallt skulle ökas genom K. P. R:s införande, hvad nu orsaken härtill kan vara. I kvinnornas press har saken naturligtvis äfven omtalats; mest med glädje öfven den oerhörda procenten röstande, mera än 90 à 95 % af de inregistrerade kvinnorna. Öfverhufvudtaget afgåfvos omkring 70,000 kvinnliga röster och mindre än 70,000 manliga, ehuru cirka 20,000 flera män voro inregistrerade. Dessutom betonas det, att mera än 1,000 kvinnor erbjödo sig att frivilligt och utan arvode ombesörja den lagliga inregistreringen. Men — fastän alla äro eniga om att socialdemokraternas kandidat rätt oväntadt gick miste om sitt mandat den 5 december 1911, äro icke alla lika eniga om att det var kvinnornas röster ensamt,

som afgjorde saken. Det förhöll sig nämligen så, att socialisterna, bröderna Mc Namara, tre dagar före valet erkände, att de icke allenast föröfvat det dynamitattentat, för hvilket de voro anklagade och som kostat 21 människor lifvet, utan också andra liknande dåd. På grund häraf vände sig allmänna meningen i Los Angeles mot socialdemokraterna i allmänhet, hvilka icke behöfde ha något att skaffa med saken, och som en mänsklig konsekvens också mot socialistkandidaten, ehuru det emedan röstsedlarna äro osignerade och personligen aflämnas, icke torde kunna påstås, att just kvinnornas flertal röstat åt det ena eller andra hållet. Vår kloka, skarpsinniga, taktfulla chef Mrs Carrie Chapman Catt fastslår också med bestämdhet att det "aldrig skall bli känt huruvida kvinnornas majoritet röstade för eller emot socialistkandidaten i Los Angeles den 5 december 1911".

För mig är det i alla händelser smärtsamt, att kvinnors första valhandling invar som helst eller i hvad syfte som helst skall kunna misstänkas för att utslutande ha tjänat partisyften, men oafsedt detta, företer valet i Los Angeles, så långt borta det än är och i sig själf så oviktigt för världens vara eller icke vara, många glädjande företeelser. En bland dessa, och den icke minst egendomliga, är att en 92-årig kvinna var med bland dem som begagnade sig af sin nya rösträtt och att hon sedan gick hem och sjöng en parafra af Julia Ward Howes segerhymn med dess jublande halleluja-rop öfver släktets frammarsch.

Och det är icke endast från Los Angeles det berättas om alla kategoriers af kvinnor glada användande af sina nya rättigheter. I S. Monica t. ex. höllos under närmaste tiden före valen partilösa valskolor, där de ovana väljarna undervisades i formerna för röstsedlarnas betecknande och aflämnande, och ungefär detsamma berättas från andra håll.

När kvinnorna i de flesta af Amerikas 47 stater fått P. R., komma naturligtvis inga kåserier om valförloppen att meddelas; då blir alltsammans naturligt, själfallet och reduceradt till sina rätta proportioner. Men ännu är det, att äga den enklaste mans enklaste medborgarätt, så nytt för kvinnorna själfva, att det måste förefalla många som en ny lek blott. Och i det fallet kan en liten korrespondens från S. Diego, en stad i södra Kalifornien, vara rolig att läsa äfven i Sverige:

"I vallokalen i nr 1120 Second Street var Major F. C. Heard, en veteran från Nord-Karolina, med långt, hvitt hår och den ridderliga hållning, som talar om en äldre generations galanteri, utsedd att mottaga kvinnliga väljare och lotsa dem genom valets besvärligheter. Majoren tog hand om deras handväskor och paket och till och med om ett och annat litet barn. Han lugnade de nervösa, uppmuntrade de blyga, undervisade de okunniga och komplimenterade öfver lag med den mest vinnande ihärdighet. En förtviflad moder lade sin gråtande baby i hans famn och förmanade: "Gunga henne litet, så gråter hon icke", och majoren gungade barnet med samma ifver som han en gång utfört sina uppdrag på Gettysburgs fält.

I alla vallokalerna voro tjänstemännen allvarsamma,

men ytterst hänsynsfulla, och den vänlighet, hvarmed man visade de nya väljarna tillrätta, förefanns öfverallt och uppskattades af alla. En kvinna beklagade sig öfver att golfvet var så smutsigt i den vallokal, där hon röstade, en automobil-garage midt i staden, men en annan fann däremot rummrets form så lustig, att hon säkert uttalade fleras tanke, då hon utropade, att det var som att stiga in i en spårvagn.

En ung dam hade särdeles svårt att lämna ifrån sig vasedeln; hon skulle nog helst ha velat behålla den som minne af dagen. Men då hon såg den försvinna i valurnan, tog hon en af de profsedlar, som tillhandahöllos vid utgången, och stoppade den försiktigt i sin väska.

På det hela taget tyckte damerna om att rösta. Man har berättat, att en af dem hänförd smålog, då hon kom ut från vallokalen. Hela vägen utför D-street smålog hon fortfarande, och i anseende till sitt extatiska sinnestillstånd var hon nära att bli öfverkörd af en lastautomobil. Blef hon ond? Nej, visst icke. Hon smålog ljuft mot den förfärade chauffören och fortsatte sin väg alltjämt småleende."

Detta är skämtsamt och lustigt, men tör Amerika, där valdagarna ofta präglas af vilda och oordentliga uppträden, bör intyget om valet i Los Angeles vara ytterst glädjande: "Det som kom alla att häpna var, att inga slagsmål eller några som helst gatuuppträden förekommo och att detta vai, ehuru det var det mest spännande som funnits, dock försiggick mera lugnt och ordentligt än något förut. Alla erkände, att detta berodde på kvinnornas deltagande, och att kvinnorna, istället för att dragas ned af politiken, lyfte de politiska förhållandena till en höjd, dit de ännu icke nått."

Ellen Wester.

En oförrätt.

Midt i den stillastående, formlösa partipolitikens dimma kommer Sven Hedins varningsord som en frisk, välgörande vårvind till hvarje oförvillad fosterlandsvän. Den tunga förlåten som låg skymmande för våra ögon slites isär, vi se och andas. Hemiska äro de framtidsstaflo han målar för oss, men de förgyllas af den oemotståndliga viljekraft och dådlust, af den fasta tro på svenska folket, som är författaren egen och som han äfven förstår öfverflytta på läsaren. Vi måste tro att icke han ensam representerar hela vårt folks försvarstro och försvarsvilja utan att de äro många, som tänka och tala som han.

Sannerligen vi ha vetat hvad vi skulle tro därom nu på sistone!

Den flammande indignation som lyser ur dessa sidor, äfven om den ibland skjuter öfver målet, är väl behöflig för att tända halfslocknad patriotism, för att svepa som ett svidande gissel öfver all den sofvande fosterlandslöshet som numera kännetecknar en stor del af vårt svenska folk.

Vårt svenska folk — det är icke blott män, det är äfven kvinnor. Om dem vill jag dock gärna

Allm. Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm,

meddelar till särdeles billiga premier:
Lif-, Blandade Lif- & Kapital- samt Barnförsäkringar.
Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 dec. 1910 för en lifförsäkringssumma af
37,272,155 kronor.

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD-TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i allä afseenden.

OBS! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44

tro att patriotismens låga städse brinner stilla i deras inre, tänd och närd som den är af deras kärlek till hem och hård och allt hvad därtill hör. Om dem vill jag tro, att de vore de sista att låta den lågan slockna. Och jag tror ock, att så länge det finns eld hos dem, skall den tända an hos deras söner och döttrar i all framtid. Det är först när den heliga elden dör hos kvinnorna, som det folkets öde är besegladt. Då förslå hvarken legioner eller pansarbåtar gentemot eröfrarens skaror.

Ingen kan kanske bättre än kvinnan inse vådan af att intet göres för att sätta tillbörlig vård och vakt för rikets säkerhet, hon som är född att vårda och vakta och förut-ana möjliga faror för det hon äger dyrbarast, hemmet, där hennes barn växa upp. Hon som med tigrinnans raseri skulle veta att försvara dem för hvarje fientligt närmande.

Svenska kvinnan med anor från ett krigarefolk är i stort sedt varm försvarsvän. Eller behöfver det påpekas, att det var svenska kvinnor som för trettio år sen under pressens hån och klander voro nog "okvinnliga" att bilda den första föreningen för Sveriges försvar, en förening som ännu lefver. Den har bidragit till Karlsborgs och Bodens befästningar, och den lämnar årligt understöd åt skytterörelsen. Detta är deras positiva insats.

Men på samma gång arbeta kvinnorna för Röda korset, och om några af dem drömma fredsdrömmar; så förtjäna de intet klander därför. De skulle icke vara kvinnor eljes. Ty "endast kvinnan vet hvad kriget kostar", och hon tänker därvid minst på guldströmmen, mest på det oersättliga människomaterialet. Denna tanke har Olive Schreiner utvecklat i sin sista bok *Woman and Labour* på några mäterliga sidor, hvilka borde läsas af enhver som är böjd att tala hånfullt om fredssträfvandet. Sven Hedin icke undantagen.

Han har nämligen angående denna fråga en liten passage med en snärt i förbigående åt "välmenande äldre fruntimmer", som står — nu äfven i bokstaflig mening — som en vanställande svart fläck i mitt exemplar af hans förträffliga broschyr.

Kvinnan, liksom hvarje upplyst människa, måste i teorin alltid hylla fredstanken. Väl vet hon att den tanken först i en oöferskådlig framtid skall kunna göra sig gällande. Icke destomindre rör sig mänskligheten framåt mot detta mål. Ingen behöfver gälla för pultron eller dåre för det han förhoppningsfullt skådar fram mot en så lycklig möjlighet — om några tusen år. Jag betvivlar dock starkt att det finns några aldrig så "välmenande" fruntimmer, som hysa den utopistiska föreställningen att den eviga freden skall inträffa i deras lifstid eller ens i detta århundradet. Under rådande världskonjunkturen kan ingen insiktsfull kvinna vara med om afväpning af vårt lilla land till fredsörelsens befrämjande. Hvilken absurd tanke! Det vore som att själf öppna fällan för vargen och med korslagda armar åse blodbadet.

Åh nej, Sveriges kvinnor äro ännu af samma virke som karolinernas stammödrar, lika uppfyllda af försvarslust som i Blendas dagar. De ha icke säte och stämma

i Sveriges riksdag, men de notera i tysthet hvarje försök att minska vårt lands försvarskraft. Det är en blodig oförrätt mot dem. De som en gång, när det gäller, med döden i hjärtat, men med ett mod och en stolthet utan like skola sända sitt eget kött och blod i elden. — — —

Låt dem drömma sina fredsdrömmar, de äro, då det gäller landets ära och säkerhet, likväl mera vakna än de flesta män!

Sigrid Platen.

Föreningsmeddelande.

Fredrika-Bremer-förbunds-kretsen Malmö med omnejd sammanträdde 21 jan. kl. 7 e. m. för första gången i år å Stad Hamburg.

Ordföranden, fru Anna Söderström, hälsade de närvarande välkomna under påpekande af betydelsen af sociala föreningar som dessa; i tider af kamp och splittring på det politiska området borde kvinnorna göra sitt till för att dämpa striden. Härpå lämnade ordföranden det meddelandet, att den afdelning för kvinnor med högre skolbildning och därmed jämställda, som på föreningens initiativ inrättades vid Malmö allmänna arbetsförmedling i mars 1910, nu helt övertagits af staden.

Fröken Gunny Nelson framlade därpå den af kommittén för frågan om upprättande af en fackskola i Malmö för kvinnliga tjänare gjorda utredningen. Resultatet häraf var, att man under nuvarande förhållanden icke kunde tänka på att upprätta en själfständig dylik skola (men möjligen i samband med det föreslagna hemmet för bildade själförsörjande kvinnor, hvars öde för närvarande hvilat hos en annan kommitté). Mötet beslöt emellertid, att man skulle hos tekniska skolans styrelse och folkskolestyrelsen förhöra sig om möjligheten af genom enderas förmedling upprättandet af praktiska fortsettningskurser.

Fru Winge höll ett medryckande föredrag om "Uppfostran till arbete" enligt den danske docenten Lehmanns princip, att handens arbete bör förbereda hufvudets arbete, att man med andra ord bör i skolundervisningen genom praktiska öfningar bibringa teoretiska insikter. Föredraget gaf anledning till en liflig diskussion.

Efter förhandlingarna följde samkväm med deklamation m. m.

Skåneförbundets af L. K. P. R. årsmöte ägde rum söndagen den 28 jan. å Industrihotellets stora sal i Kristianstad i närvaro af ett 60-tal föreningsmedlemmar.

Styrelsevalet utföll sålunda att istället för fruarna Ella Billing och Elsa Alkman, hvilka undanbedt sig återval, valdes jur. kand. fru Anna Wicksell och fröken Ellen Wester, Engelholm, samt återvaldes fru Louise af Ekenstam, Lund. Mötets funktionärer blefvo: ordf. fröken Anna Möller, Kristianstad, sekreterare fröknarna Anna Rosensvärd, Kristianstad, och Hulda Lundh, Ousby, pressombud fru Elsa Alkman.

Sedan några inre förbundsangelägenheter afgjorts, inledde fröken Elna Persson, Lund, frågan: "Hvad kunna i nuvarande situation de moderata kvinnorna utdrätta för den kvinnliga rösträttsfrågans lösning?" Föredraget, som klart framhöll både de svårigheter, hvari de moderata rösträttskrävande kvinnorna råkat genom högerpartiernas hållning i frågan och genom centralstyrelsens bekanta beslut af den 20 juni, samt vikten af sammanhåll-

ning och förståelse just nu, följdes af en liflig diskussion, hvilken enligt mötets beslut fick utgöra svar på frågan.

Fru Ella Billing inledde därpå frågan: "Hvad kan göras för att sätta centralstyrelsens medlemmar i tillfälle att mera talrikt besöka centralstyrelsemötena?" Frågan, som sågs uteslutande ur ekonomisk synpunkt, uppkallade en mängd talare, af hvilka några i sammanhang med ett framkastadt förslag om resekostnadsfördelning vid centralstyrelsemötena äfven förordade dylik fördelning till förmån för de till Skåneförbundsmötena valda ombuden. Resultatet blef, att man beslöt aivakta V. U:s bebadade förslag i denna fråga, och för Skåneförbundets vidkommande uppdrogs åt styrelsen att inkomma med förslag i ärendet.

Under förmiddagens lopp ingick ett hälsningstelegram, mottaget med jubel, från fru Kristina Borg, Helsingborg. Mötet aflät sedermera ett svarstelegram till fru Borg.

Härefter framfördes ett meddelande från centralstyrelsen, att ett stort friluftsmöte, eventuellt förlagdt till Nackarps dal i Skåne, planerades till innevarande sommar.

Det offentliga mötet, besökt af ett 100-tal personer, tog därefter sin början. Fröken Nanny Palmkvist, Helsingborg, inledde frågan: "Är den s. k. behofsprincipen en rättvis löneprincip?" Föredraget, som detaljeradt redogjorde för kungl. löne regleringskommitténs förslag till lönestat för folkskollära rekären, formade sig till en skarp kritik af detta förslag, isynnerhet dess bärande idé, behofsprincipen. Den enda förnuftiga grundvalen för ett lönesystem borde vara principen: lika arbete, lika lön, ansåg tal. Efter en god stunds replikskifte mellan hufvudsakligen fröken P. och folkskolläraren O. Huldén, Kristianstad, framlade den förstnämnda ett förslag till resolution, hvilket dock af mötet afslogs.

Härefter talade fröken Sigrid Kruse, Karlskrona, öfver ämnet "Kvinnan och samhället". Tal. påpekade bl. a. att kvinnornas indirekta inflytande i politiskt afseende, hvilket man på sina håll velat tillmäta så stor betydelse, i själva verket vore ett intet, jämfördt med det direkta: valedeln i handen! Detta märktes alltför väl vid sommarens valrörelse, då isynnerhet landtarbetare och småbrukare, som för första gången gingo till val, plötsligt omfattades med ett lefvande intresse af skilda politiska partier.

Fru Ella Billing afslöt därpå mötet med en återblick på rösträttsrörelsens historia och en varm vädjan till fortsatt energiskt arbete och bärande entusiasm för den stora sak, som vår rösträttsfråga innerst är.

Härefter intogs gemensam middag. Skåneförbundets afgående ordf., fru Billing, som inom kort aflyttar från Skåne, blef därvid föremål för en hjärtlig hyllning. Fru Billing har nedlagt ett i hög grad gagnariskt och intresserad arbete i rösträttsakens tjänst och kommer säkerligen att djupt saknas af alla dem, som haft förmånen att i mer eller mindre grad samarbeta med henne.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinna i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Plats å kontor,

som elev eller annan lämplig systerställning önskas med snaraste af yngre dam, som genomgått 8 kl. läroverk, kurs vid handelsskola, samt genom vistelse i England förvärfvat goda kunskaper i engelska. Tacksam för plats, äfven utan aflöning första tiden. Utbedes svar till »Stenograf», Örebro, p. r.

En ung flicka,

som i flera år tjänstgjort å postkontor, önskar till våren plats som skrifbiträde i tjänstemannafamilj (helst i Stockholm). Deltager gärna i husliga göromål och handarbete. Svar emotes tacksamt till »Värmland 1912», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka,

kunnig i matagning och bakning, önskar plats i familj, där husmoder finnes. Har genomgått Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Sv. till »Enkel», Södertälje, p. r.

Husföreståndarinneplats

önskas af bildad dam, som är fullt kunnig i ett ordentligt hems skötande. Har förut haft dylik plats och innehar utmärkta rekommendationer. Svar till »35 år» Svenska Dagbladets Afdelningskontor, Göteborg.

Ung, bildad flicka,

som genomgått husmodersskola, önskar plats i fin familj som sällskap och hjälp, helst å herrgård eller i stad. Kunnig i finare handarbete och något klädsömnad. God handstil. Svar tacksamt till »Februari 1912» Berga st., K. B. J.

BILDAD flicka önskar plats att sköta hushållet för (äldre) dam, helst vegetarian. Svar till »Vcga», Nyköping, p. r.

Enkel, bildad kvinna

önskar plats å kontor. Flerårig kontorsvana. Goda betyg. Svar till »Ellen S.», Norrköping, p. r.

Bildad tyska

med mycket goda referenser önskar anställning som barnfröken i Stockholm. Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå. Allm. Tel. 4816. Riks. 2762.

Husföreståndarinna.

Flicka önskar plats att förestå hemmet hos bättre ungherre i stad eller landtegendom. Svar till Sign. »H. J.», Vadstena.

Plats som hushållsfröken

i liten fin familj, eller som värdinna hos bättre ungherre, sökes af 27-årig enkel flicka från aktningvärdt hem. Fullt kompetent i matlagning samt i allt hvad som hör till ett bättre hems skötande. Flerårig praktik och goda betyg från innehafv värdinneplats m. fl. andra. Tacksam för svar till »Greta 1912», Kafås, p. r.

Landbrukaredotter

med håg och fallenhet för sjukvård, önskar plats genast att sköta någon sjuk. Svar till »25 år», Alfvista.

LEDIGA PLATSER.**Maskinskrifverska**

fullt kompetent erhåller stadigvarande plats om betyg jämte fotografi och löneanspråk insändas till Skultuna Bruk, adr. Skultuna.

Kvinnlig stenograf,

hvilken, på grund af flerårig sysselsättning som kontorsstenograf, stenograferar svenska absolut korrekt och felfritt, erhåller anställning den 1 mars å större liförsäkringsbolag. Ansökningar, hvilka behandlas konfidentiellt, med fullständiga upplysningar angående kompetens, vitsord och löneanspråk till »Förstklassig kontorsstenograf», under adress S. Gummæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Föreståndarinnebefattningen

vid det af H. K. H. Prinsessan Eugenie stiftade barnhem å Fridtorp, (ca 6 km. från Visby, med beslutad järnvägsförbindelse dit) är ledig, att tillträdas den 1 april 1912.

I barnhemmet äro intagna flickor och gossar till ett antal af sammanlagt 25. Där är äfven anordnad fullständig folkskola, vid hvilken ordinarie lärarinna samt slöjdlärarinna och slöjdlärare äro anställda.

Sökande till den nu lediga befattningen skall vara fullt kompetent att förestå en dylik plats, hvartill hör att ordna och leda hushållet och barnhemmets ekonomi samt särskildt att med allvar och kärlek öfva tillsyn öfver barnen. Sökande bör äga god hälsa och hafva någon kändedom om enklare bokföring. Önskligt är, att hon förut innehaft plats vid snarliknande anstalt.

Föreståndarinnan erhåller fri bostad med eldning och lyse, fri kost och tvätt, samt i kontant årlig lön 600 kronor, med tre ålderstillägg, hvartdera å 50 kronor, att efter resp. 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring utgå från och med det näst därpå följande kalenderåret. Vid uppnådda 60 lefnadsår äger hon, därest hon tjänstgjort under minst 25 år till styrelsens belåtenhet, vid afgang ur tjänsten erhålla en årlig pension af 500 kronor; kan eventuellt beredas någon pension redan vid uppnådda 55 lefnadsår.

Ansökningar, ställda till barnhemmets styrelse, åtföljda af ålders-, frejd- och läkarebetyg samt i öfrigt sådana intyg, hvarmed sökande vilja styrka sin kompetens och lämplighet för befattningen, skola inom februari månads utgång insändas till Landskamreraren Oscar Melin, adress: Visby.

Föreståndarinna

för Vissefjärda ålderdomshem sökes. Sökande bör vara diakonissa eller församlingssystem eller ock besitta motsvarande praktisk utbildning samt vara skickad att taga ledningen af hemmets alla inre angelägenheter. Tillträde genast eller senare efter öfverenskommelse. Ålderdomshemmet, som är nyuppfördt med nutida bekvämligheter, har omkring 40 hjon. Svar med de rekommendationer sökande önskar framlägga samt uppgift om ålder och lönepretentioner, torde insändas till disponenten John Forsman, Emmaboda, som ock lämnar närmare upplysningar.

Lärarinna

önskas nu genast, som kan undervisa i hem. Ämnen som förekomma i mellan och högsta stadiet. Svar till »A. G.», Jönköping, p. r.

Lärarinneplats

ledig vid priv. samskolan i Fors-haga. Sökande bör kunna undervisa i engelska å realskolestadiet. Lön 100 kr. pr mån. Svar snarast till skolans föreståndare, adr. Fors-haga.

EN bättre flicka, något kunnig i matlagning, och som är villig att deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål, där jungfru finnes, erhåller genast plats om fotografi med uppgift om lönepretentioner och referenser sändes till Box 28, Kinna.

Plikttrogen flicka

söker sjukvårdsplats. Bästa rek. finnes. Sv. till »Ö. Jan. 1912» und. adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Som sällskap och hjälp

i godt och fint hem önskar ung, bildad dam plats. Skicklig i väfnad, handarbeten och sömnad. Svar till »T. E.», Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.

Sjuksköterska.

Förenade sjuksköterske- och föreståndarinnetjänsten i Vaxholms sjukstuga ledig att tillträda i början af mars. Kontant lön: 1,200 kr., med skyldighet att själf aflöna köksbiträde samt att utspisa patienterna mot 75 öre pr patient och underhållsdag. Sökes hos Doktor W. Lindblom, Vaxholm.

Sjuksköterskeplatsen

vid Sala stads fattiggård Nystrand är ledig att tillträda den 1 inst. mars med en kontant årlig lön af 300 kr. jämte fritt vivre. Någon vana vid sinnessjukvård önskvärd. Ansökan, åtföljd af betyg om kompetens, insändes före den 15 febr. till Rådman J. Näsmark, Sala.

Plats som biträdande slöjdlärarinna

vid Blekinge läns kvinnliga folkhögskola i Ronneby är till ansökan ledig. Lön för tjänstgöringstiden 20 april—1 aug. i ett för allt 300 kr. Utom kompetens i slöjdundervisning, hufvudsakligast linnesömnad och knyppling, äfven önskvärdt, att sökanden genomgått lekturs å Nääs, äfvensom att hon kan något biträda i undervisning i svenska eller annat skolämne. Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter, böra innan den 1 mars vara inlämnade till styrelsen under adress Ronneby.

Hushållerskeplatsen

vid länslasarettet i Sundsvall kungöres härmed till ansökan ledig. Lönen utgör 500 kronor pr år och allt fritt jämte eget rum. Tillträdet sker den 1 instundande april.

Kompetente sökande, som äro fullständigt hemma i både enklare och finare matlagning, bakning, saltning och syltning samt van vid utportionering, torde, med bifogande af frejdebetyg och andra rekommendationer, före den 1 mars detta år insända sina ansökningar till undertecknad, som äfven lämnar vidare upplysningar.

Sökande som förut innehaft dylik anställning å lasarett äger företräde. Sundsvall den 24 januari 1912.

John Wahlgren,
T. f. syssloman.

Värdinneplats

hos aktad ungherre eller änkeman sökes af bildad dam, ordenflig och pliktrogen, med förmåga att sprida trefnad i hemmet. Har förut innehaft liknande plats och kan förete de bästa rekommendationer. Svar till »1912», Askersund, p. r.

Medelålders husmodershjälp

önskas nu genast i större landsortsstad i Stockholms närhet, för att, under husmoders sjukdom, med en tjänarinnas hjälp, svara för hem och barn. Svar med referenser och ålderdomsuppgift märkt »Allt i allo» under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b. Ingen göre sig besvär som ej behöfver anställning och vet sig kunna fylla betingelserna.

Lärarinna vid folkhögskola.

Vid Västernorrlands läns folkhögskola i Ålsta (Medelpad) är plats ledig för lärarinna under instundande sommarkurs för kvinnor. Undervisningstid maj—augusti (4 mån.). Undervisning i väfnad och i några teoretiska ämnen (hvarom öfverenskommnes) samt om möjligt i sång, gymnastik och leköfningar. Lön 400 kr. jämte fri möbl. bostad under skoltiden. Ansökningar, ställda till styrelsen, böra före den 1 mars vara insända till Rektor A. Nordgren (adr. Fränsta), som ock meddelar upplysningar.

GYNNA ALLTID DAGNYS**ANNONSÖRER!**

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } **4½ %**

Sparkasse-
räkning } **4 %**

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL** fina världens favorittvål

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 2! - - - Stockholm.

Resestipendium.

Från **Johanna Kempes** stipendiefond utdelas ett resestipendium å femtonhundra (1,500) kronor till svensk kvinna, som aflagt medicine-licentiatexamen och under 6 månader utrikes önskar idka medicinska studier.

Ansökning enställes till **Fredrika Bremerförbundets Stipendienämnd, Stockholm, innan 15 februari**, åtföljda af handlingar styrkande sökandens kompetens till stipendiets erhållande, meritförteckning och uppgift om såväl ändamålet med resan, som det eller de ämnen sökanden har för afsigt att under resan studera.

Stockholm i januari 1912.

Stipendienämnden.

Stipendium.

Från **Fredrika-Bremer-Förbundets Allmänna Stipendiefond** utdelas för år 1912 ett stipendium å Sjuhundra (700) kronor för högre språkvetenskapliga studier.

Ansökningar ställas till **Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd i Stockholm innan 15 februari** åtföljda af examens- och öfriga kompetensintyg samt präst- o. läkarebetyg. Stockholm i januari 1912.

Stipendienämnden.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygienisk ansiktsbehandling.

BRAHEGAT. 6, 2 tr. R. T. 12359. A. 19716

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundets

Platsförmedling

Adr. Drottninggatan 54,

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Å **Fredrika Bremer-Förbundet** finnas anmälda lektionsgifvare, in- och utländska, hushållsbiträden af olika slag, barnfröknar, kontorsbiträden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12-4.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid ½ 10-4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Sjukvård i hemmet.

För husmödrar och unga flickor i hemmen, hvilka önska förvärfa sig någon kännedom om sjukvård, anordnar undertecknad en af sina sedvanliga kurser med början den 21 februari.

Vidare upplysningar och prospekt Tunnelgatan 25, Stockholm, Rikst. 6898, Allm. Tel. 8211.

Sally Peterson, Sjuksköterska.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Hulda Lundins Slöjdseminarium. Af *Hild Sjöberg.*

Folkskollärarnas lönefråga. Af *Anna Ljungberg.*

Kvinnorna i Norge och statstjänsterna.

Grennas andra kvinnliga stadsfullmäktige.

Sakkunniges betänkande angående moderskapsförsäkring.

Fredrika-Bremer-Förbundet uttalar sig.

S. B. K:s Egnahemsfond. Af *Elpis.*

Historisk och politisk litteratur. II. Af *Lydia Wahlström.*

På biografbyrån. Af *Lilly Laurent.*

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester.*

En oförrätt. Af *Sigrid Platen.*

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**

Special-Soja.

Yppersta sås, till soppor, kött, vildt, fisk, m. m.

Tillverkad efter japansk metod

Kontr.: Prof. Lagerheim.
Försäljes hos Herr
Speceri- och Viktualiehandlande.

**A.-B. Th. Winborg & Co,
Stockholm.**

Kungl. Hofleverantör

Guldmedalj för utmärkt god Soja, Ättika, Senap oeh Säser, samt som uppmuntran för framgångsrik täflan med utlandet.

**Gynna Dagnys
annonsörer!**